

EOS Sinnemaa Anna-Maija(TEM)

26.01.2021
JULKINEN

Asia

EU:n päästökauppadirektiivin nojalla annettava komission täytäntöönpanoasetus koskien päästöoikeuksien ilmaisjaon laskennassa sovellettavia vertailuarvoja vuosille 2021-2025

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Eduskunnalle saatetaan tiedoksi valtioneuvoston kanta ja asian käsittelyaikataulu koskien komission antamaa ehdotusta asetukseksi, jolla säädettäisiin päästöoikeuksien ilmaisjaon laskennassa käytettävistä vertailuarviosta ilmaisjaon jakokaudella 2021-2025. Asiaa on käsitelty syksyn 2020 aikana komission CCEG-työryhmässä koskien 4. päästökauppakauden ilmaisjaon valmistelua. Asia on esitelty ilmastonmuutoskomitean alaiselle WG3-työryhmälle 24.9.2020 sekä 2.12.2020. Asetusluonnos on ollut julkisessa neljän viikon kuulemisessa 8.12.2020-4.1.2021.

Asetusluonnoksesta on tarkoitus äänestää ilmastonmuutoskomiteassa 27.1.2021. Tämän jälkeen luonnos käännetään kansallisille kielille ja sen olisi tarkoitus astua voimaan helmikuussa 2021.

Suomen kanta

Suomi kannattaa komission ehdotusta täytäntöönpanoasetukseksi koskien päästöoikeuksien ilmaisjaon vertailuarvoja. On tärkeää, että ilmaisjakoon oikeutetut toimialat saavat päästöoikeuksia maksutta käyttöönsä myös neljännellä päästökauppakaudella. On tärkeää, että laskennassa käytetyt tiedot ovat tarkimpia mahdollisia, jotta laskenta tehdään oikein ja vuosina 2021-2025 myönnettävissä ilmaisjakomäärissä on huomioitu teknologinen kehitys ja toimialojen parhaat käytänteet.

Vuosien 2021-2025 ilmaisjaon laskennassa käytettävät vertailuarvot on tärkeää saattaa voimaan viipymättä, jotta laitoksille myönnettävien päästöoikeusmäärien laskentaa voidaan viedä eteenpäin, tehdä päätökset niiden myöntämisestä sekä jakaa päästöoikeudet toiminnanharjoittajille.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan Unionin päästökauppajärjestelmästä säädetään kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/87/EY, jäljempänä päästökauppadirektiivi. Päästökauppadirektiivin 10 a (2) artiklan nojalla komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksiä maksutta jaettavia päästöoikeuksia koskevien tarkistettujen vertailuarvojen määrittämiseksi.

Komission antaman asetusluonnoksen liitteessä I on määritetty vertailuarvot, joita tullaan soveltamaan laskettaessa laitoksille vuosille 2021-2025 maksutta myönnettäviä päästöoikeuksia. Vertailuarvot on määritetty 52 vertailutuotteelle, jotka on määritetty komission päätöksessä 2011/278/EU ja joita sovellettiin jo kolmannella päästökauppaudella vuosina 2013-2020. Lisäksi vertailuarvot on päivitetty lämmölle sekä polttoaineelle. Vertailuarvot on päivitetty vastaamaan sitä teknologista kehitystä, mitä on tapahtunut sen jälkeen, kun arvot ensi kerran määritettiin. Lisäksi asetusluonnoksessa määritetään päästökerroin kunkin vertailuarvon tehokkaimmalle 10 % laitoksista.

Päästökauppadirektiivin artiklan 10 a (2) mukaan vertailuarvot tulee päivittää kaudelle 2021-2025 niiden tietojen perusteella, jotka on 11 artiklan mukaisesti toimitettu vuosien 2016 ja 2017 osalta. Kerättyjä tietoja verrataan kolmannella päästökauppaudella sovellettuihin vertailuarvioihin ja lasketaan erotuksen perusteella vuosittainen vähennyskerroin vuosien 2007-2008 ja 2016-2017 välille. Vähennyskerrointa hyödyntäen lasketaan päivitetty vertailuarvot vuosille 2021-2025 ekstrapoloimalla kolmannen kauden vertailuarvot vuosiin 2022-2023, 15 vuoden periodia käyttäen. Päästökauppadirektiivin mukaisesti vertailuarvoon 15 vuoden jaksolla tehtävä vähennys tulee olla vähintään 3 prosenttia mutta vähennyksen ei tule ylittää 24 prosenttia aiemmin sovelletusta. Aromaattisia aineita, vetyä ja synteetikaasuja koskevien vertailuarvojen päivitykseen sovelletaan lisäksi tiettyjä poikkeuksia, jotta säilytetään kyseisten tuotteiden tuottajien tasapuoliset toimintaedellytykset.

Vertailuarvojen laskennassa käytetyn päästökauppadirektiivin artiklan 11 mukaisen laitospohjaisen datan keruusta vastasivat kansalliset viranomaiset, jotka toimittavat tiedot kaikkien soveltamisalaan kuuluvien laitosten osalta komissiolle määräaikaan 30.9.2019 mennessä. Suomen osalta tietojen keruusta ja komissiolle toimittamisesta vastasi työ- ja elinkeinoministeriö. Komissio suoritti tiedoille useita tarkastuksia ja pyysi tarvittaessa kansallisia viranomaisia korjaamaan tai täydentämään tietoja. Tuloksena komissiolle on täsmälliset tiedot päästökaupan piiriin kuuluvien laitosten tehokkuudesta kasvihuonekaasupäästöillä mitattuna. Edelleen komissio määrittä jokaisen 54 vertailuarvon piiriin kuuluvien laitosten osien tietojen perusteella päästöiltään tehokkaimpaan 10 prosenttiin kuuluvien laitosten keskimääräisen tehokkuuden vuosina 2016-2017, mikä toimi pohjana vertailuarvojen päivittämiselle.

Päivitykseen käytetty aineisto on tarkempaa kuin aiemmalla päästökauppaudella käytetty data. Päivityksen myötä iso osa 54 vertailuarvosta laskee, mikä tarkoittaa myös tiukennusta maksutta myönnettävien päästöoikeuksien määrään. Vertailuarvoista 38 on tehty päästökauppadirektiivin mahdollistama korkein mahdollinen 24 prosentin vähennys. Tässä joukossa ovat muun muassa metsäteollisuustuotteiden valmistuksessa sovellettavat vertailuarvot, jalostamotuotteet, teräksen tuotantoon sovellettavat vertailuarvot sekä lämmön ja polttoaineen vertailuarvot. Joidenkin tuotteiden, kuten tiettyjen kemian- ja sementtiteollisuuden tuotteiden vertailuarvo on laskenut pienimmän sallitun 3 prosenttia.

Päästöoikeuksien ilmaisjaon laskennassa sovellettavat vertailuarvot tulee tarkistaa satunnaisvoittojen välttämiseksi ja teknologisen edistymisen huomioon ottamiseksi asiaan kuuluvilla toimialoilla kullekin jakokaudelle erikseen. Lukuarvot tullaan näin päivittämään vuosille 2026-2030 uudelleen komission toimesta.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisen 55 % päästövähennystavoitteen puitteissa myös päästökaupparjestelmälle vuosille 2021-2030 asetettua päästövähennystavoitetta tullaan direktiivin päivityksen yhteydessä uudelleen

arvioimaan. Tämä voi tarkoittaa muutoksia myös päästöoikeuksien ilmaisjaon laskentaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Päästökauppadirektiivin artiklan 10 a (2) mukaisesti komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksiä maksutta jaettavia päästöoikeuksia koskevien tarkistettujen vertailuarvojen määrittämiseksi.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Energia- ja Euratom -jaosto (EU21), kirjallinen menettely 18.– 21.1.2021

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Komission täytäntöönpanoasetus on kansallisesti suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Päästökauppadirektiivin täytäntöönpano Ahvenanmaalla kuuluu maakunnan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10 kohdan ja 18 §:n 22 kohdan perusteella maakunnan lainsäädäntövaltaan. Direktiivi on saatettu Ahvenanmaalla voimaan niin kutsuttuna blankettilakina annetulla maakuntalalla (ÅFS 2009:31, muutettu ÅFS 2012:66 ja ÅFS 2015:105). Lain nojalla päästökauppalain säännöksiä sovelletaan tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta sellaisenaan maakunnassa. Päästöoikeuksien jakoa ja muuta hallintoa koskevasta valtakunnan ja maakunnan välisestä tarkemmasta toimivallanjaosta säädetään sopimusasetuksessa (ÅFS 20/2013 tai FFS 199/2013).

Taloudelliset vaikutukset

Kun huomioidaan päästöoikeuksien maksuttoman jakamisen taloudellinen merkitys ja toiminnanharjoittajien tasapuolisen kohtelun tarve, on tärkeää, että tiedot, joita kerätään toiminnanharjoittajilta käytettäväksi vertailuarvojen päivittämiseen sekä laitoskohtaisten ilmaisjakomäärien laskentaan, ovat kattavia, johdonmukaisia ja mahdollisimman tarkkoja. Säännöt on harmonisoitu EE-tasolla, jolloin kansallista harkintavaltaa ei ole.

Päivitettyjä vertailuarvoja tullaan Suomessa soveltamaan 292 laitokselle, jotka ovat hakeneet ilmaisjakoa vuosille 2021-2025. Laitosten ilmaisjakomäärien laskenta ja hakemusprosessi on kesken, joten tarkkoja lukuja myönnettävistä päästöoikeusmääristä ei vielä ole. On kuitenkin ilmeistä, että vuodesta 2021 alkaen myönnettävät päästöoikeusmäärät tulevat laskemaan aiempaan verrattuna koko järjestelmän tasolla. Tämä on seurausta osin vertailuarvojen laskusta, muita keskeisiä syitä ovat myös laitoskohtaisessa laskennassa käytettävät päivitettyt tiedot, ilmaisjakosääntöjen osittainen kiristyminen sekä liikkeelle laskettavien päästöoikeuksien kokonaismäärän pieneneminen vuosittain.

Ilmaisjakoa myönnetään päästökaupan piirissä oleville toimialoille, pois lukien sähköntuotanto sekä hiilidioksidin talteenotto, kuljetus tai varastointi. Suomen kannalta

monen keskeisen ilmaisjakoa hakeneen toimijan laskennassa sovellettava vertailuarvo on laskemassa asetusluonnoksen perusteella aiemmasta. Tällä voidaan arvioida olevan alentava vaikutus myönnettäviin päästöoikeusmääriin ja edelleen on mahdollista, että useamman toimijan tulee hankkia puuttuvat päästöoikeudet päästökauppariistinoilta.

Ympäristövaikutukset

Komissio määrittämien vertailuarvojen avulla pyritään varmistamaan, että maksutta myönnettävät päästöoikeudet määritetään toiminnanharjoittajille tavalla, joka tarjoaa kannustimia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen ja energiatehokkaisiin tekniikkoihin. Näin ollen voidaan välillisesti todeta vertailuarvojen päivittämisellä olevan positiivisia ympäristövaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Luonnos EU:n päästökauppadirektiivin nojalla annettavasta komission täytäntöönpanoasetuksesta koskien päästöoikeuksien ilmaisjaon laskennassa sovellettavia vertailuarvoja vuosille 2021-2025

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2018/410, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2018, direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta kustannustehokkaiden päästövähennysten ja vähähiilisyttä edistävien investointien edistämiseksi sekä päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta

Komission delegoitu asetus (EU) 2019/331, annettu 19 päivänä joulukuuta 2018, päästöoikeuksien yhdenmukaistettua maksutta tapahtuvaa jakoa koskevien unionin laajuisten siirtymäsäännösten määrittämisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan mukaisesti

Komission päätös, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2011, päästöoikeuksien yhdenmukaistettua maksutta tapahtuvaa jakoa koskevien unionin laajuisten siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan mukaisesti

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erityisasiantuntija Anna-Maija Sinnemaa, puh 029 504 7303,
anna-maija.sinnemaa@tem.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat	energia, päästökauppa
Hoitaa	TEM, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, UM, VM, VNK, VTV
